

ЖИТТЯ ЛЮДИНИ - НАЙВИЩА ЦІННІСТЬ

(класна година із застосуванням інтерактивних технологій для учнів 7—8 класів)

Обладнання:

1) виставка літератури: Конституція України, Конвенція ООН про права дитини, Закон України «Про охорону дитинства», Національна програма «Дитина України»;

97879852) плакати:

«Бережи час — це полотнина, з якої виткане життя»

(К. Річардсон)

«Хай оживає істина стара: Людина починається з добра»

(Л. Забашта)

«Пам'ятай! Життя — це подарунок, великий подарунок. І хто його не цінує, той цього подарунка не заслуговує».

(Леонардо да Вінчі)

3) картки із висловами про сенс життя; пелюстки квітки;

4) музичні записи (вмикаються, коли учні виконують колективну роботу);

5) чистий аркуш ватману на дошці.

У незліченному нашому багатстві

Слова дорогоцінні є:

Батьківщина,

Вірність,

Братерство.

А є ще:

Совість,

Честь...

Ах, якби всі розуміли,

Що це не просто слова,

Яких би ми лих уникли,

І це не просто слова!

Учитель. Ми не випадково почали наш захід і з цих рядків. З античних часів людство у своєму житті користується правилом, сформульованим філософом Протагором: «Людина — міра всіх речей», а цінність людського життя — це найвища суспільна цінність. Людина — частина суспільства, вона має свої права та обов'язки. Основне право людини — це право на життя. Захист цього права — найважливіший пріоритет цивілізації.

(Називаються державні документи соціально-правової охорони життя людини, прав дитини. Вони представлені на виставці.)

Учитель. Сьогодні ми з вами поговоримо про цінності життя, подумаємо над питаннями:

- Для чого живе людина на Землі?

- Що потрібно зробити, щоб життя було в радість?

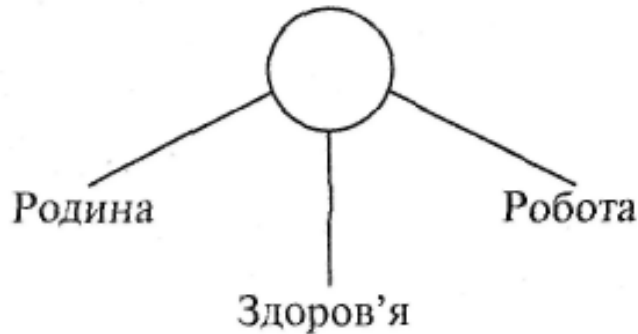
- Які ідеали і цілі в житті можна вибрати?

1. Технологія «Мозковий штурм».

Ставиться проблема. На дошці записуються всі запропоновані варіанти рішення, обговорюються, вибираються кращі.

- Що для кожного з вас найцінніше в житті? (родина, здоров'я, щастя, гроші, друзі і т. д.)

Малюється сонце життя, вибираються основні поняття

Слово «життя» багатозначне. Воно охоплює різні сторони дійсності:

- суспільне, індивідуальне життя;
- матеріальне, духовне;
- щасливе, багате, праведне і т. д.

Життя людини неповторне і звичайне, радісне і сумне, повне переживань. Людей — мільйони, усі вони неповторні й несхожі. Вони, як зірки на небі, що горять незвичайним світлом. Їхнє життя гірке, як полин, і солодке, як мед. Життя кожного — це дорога, якою тільки йому призначено пройти. І якою буде ця дорога залежить... Від кого?

«Не витрачай час на міркування про те, що і заради чого робиться, тому що життя — це спектакль (драма), план якого складений Богом і не доступний людському розумові», — сказав Марк Аврелій. Але драма укладена не в неминучості долі для людини, а в силі або слабості характеру, здатності або нездатності реалізувати життєві можливості.

2. Технологія «Вільний мікрофон».

Кожен бажаючий швидко і чітко висловлює свою думку. Обговорюються питання. Після кожного робиться висновок.

- Чи може кожна людина жити так, як хоче? Що для цього потрібно?

Висновок. Людина може жити так, як хоче, тобто запланувати своє життя, поставити мету, вибрати шлях для її реалізації. Усе залежить від її характеру, сили волі. Необхідно вміти переборювати труднощі, мало одного бажання. Необхідна праця, боротьба, сила волі, щоб досягти чого-небудь.

- Чи справедливе твердження: «Моє життя, як хочу, так і живу»?

Висновок. Потрібно пам'ятати, що живеш серед інших людей, поважати їхнє право на життя.

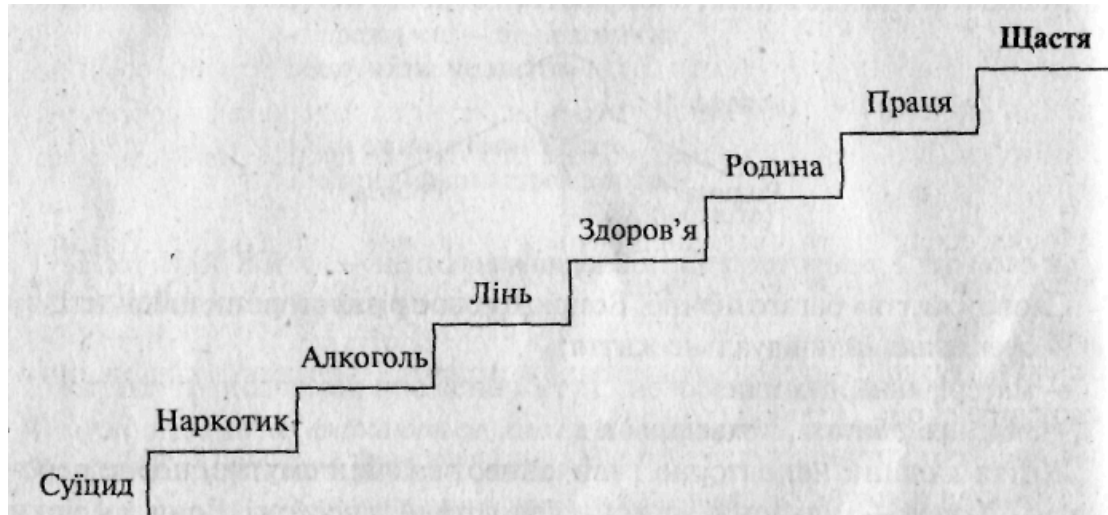
- Що важче: будувати життя чи пристосовуватися до нього?

Висновок. Простіше пристосовуватися, але чи цікавіше...

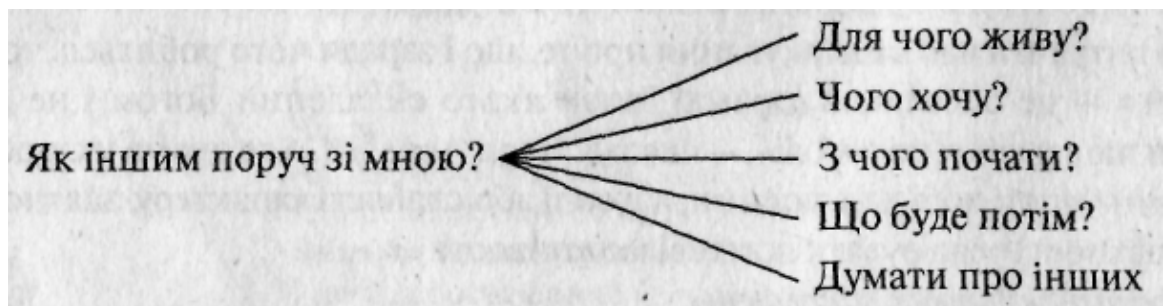
3. Робота в групах «Квітка щастя».

- Що потрібно для щасливого життя?

Кожній групі дається по одній пелюстці (усього їх п'ять). Діти повинні обговорити і написати свою думку, тільки одну. Потім збирається квітка. Усі разом обговорюють, що вийшло. Учитель підводить учнів до думки про необхідність знань, здорового способу життя. Усі разом будують шкалу цінностей.

Висновок. Жити щасливо — мати повагу людей, здоров'я, любов, друзів, роботу і т. д. Але необхідно розуміти: (відкривається заздалегідь написаний плакат)

4. Технологія «Захист ідей».

Робота проводиться в парах або групах. Роздаються картки із висловленнями про значення, мету життя. 2-3 хвилини йде обговорення, потім учні зачитують висловлення, пояснюють, як їх розуміють.

Можливі завдання

1. Світ належить оптимістам, песимісти - тільки глядачі. (Ф. Гізо)
2. Жити - це не означає дихати, це означає — діяти. (Ж.-Ж. Руссо)
3. Наше життя - це те, що ми думаємо про нього. (Марк Аврелій)
4. Ключ до життя - служіння людям. (Д. Джексон)
5. Найвища із книг - книга життя, яку не можна ні закрити, ні знову відкрити за своїм бажанням. (А. Ламартін)
6. Жити - означає не тільки задовольняти матеріальні запити

організму, головне - розуміти свою людську необхідність. (Жуль Верн)

Людське життя - це найвища цінність; щастя можливе, але воно залежить від людини.

Праця - на користь інших людей, країни. Боротьба - повинна мати гуманну мету. Любов - не повинна бути егоїстичною. Дружба - повинна бути чесною.

Людина повинна зрозуміти свою життєву мету, намітити шляхи її досягнення і йти до неї, поважаючи оточуючих, не залишаючи за собою руїни, тобто «за будь-яку ціну».

Якщо є час, можна торкнутися проблеми: екологія, терор, війна.

Пошук сенсу життя, свого місця в ньому - дуже складна робота. Давайте спробуємо виробити правила, яких ми будемо дотримуватись у житті. Адже потрібно завжди починати влаштовувати світ із себе: з життя в класі, у родині, спілкування з друзями, родичами, учителями, з власного відношення |ю своїх прав і обов'язків.

(У процесі обговорення виробляються загальні правила, записуються на аркуші ватману, прикріпленого до дошки.)

Правила

1. Адекватно приймати дійсність.
2. Приймати себе і навколишніх такими, як вони є. Поважати усіх.
3. В усіх і всьому шукати лише гарне.
4. Вірно дружити, вибирати гідних друзів.
5. Розвивати почуття «добра» і «зла».
6. Думати не тільки про себе, але й про те, як іншим поруч з тобою.
7. Вести здоровий спосіб життя і фізичний, і духовний.
8. Турбуватися про навколишній світ (природу).
9. Нести відповідальність за всіх і все.

Підведення підсумків

- Що з почутого сьогодні вам запам'яталося?
- Що ви взяли для себе із сьогоднішнього заходу?
- Що сподобалося, що ні?

(Учитель пропонує намалювати на аркушиках оцінку уроку — один із трьох виразів обличчя: усмінене, байдуже, скривджене; підняти і показати. Дякує усім за участь у роботі.)

УКРАЇНА - ДЕРЖАВА ЄВРОПЕЙСЬКА (подорож сторінками європейських казок)

Учитель (після вступного слова і привітання). Ми живемо в Україні, державі, яка розміщена в центрі Європейського континенту. Україна прагне до об'єднання з іншими європейськими державами в Євросоюзі.

Тож давайте здійснимо «мандрівку» деякими європейськими державами, згадаємо відомих нам з раннього дитинства казкових персонажів - представників цих держав.

Сідайте зручніше. Наш водій (обирається учень, якому дається кермо та головний убір водія),— рушаймо! Пісню заспіваймо!

(Учні і вчитель співають пісню «Голубий вагон», муз. Шайнського, сл. Є. Успенського, переклад — автора.)

Час тече повільно, ллється, як вода,
Вже його не спиниш на путі.
Хоч годин минулих трохи нам шкода,
Та найкраще жде нас в майбутті!

Приспів:

Стрічкою наша путь
Стелиться, стелиться,
І вдалину біжить,
В небесний кордон.
Кожному в доленьку
Кращую віриться,
Котиться, котиться
Голубий вагон.

ПЕРША ЗУПИНКА

Учитель. Тут почути можна такі слова: «мерсі» (дякую), «селяві» (таке життя), «шерше ля фам» (шукайте жінку). Це держава — ... Франція. Столиця Франції — місто Париж. Ось цей прапорець — символ Франції (один з учнів прикріплює на дошці до карти світу).

Які французькі казки, казкарів ви знаєте? (Ш. Перро «Попелюшка», «Кіт у чоботях», «Червона шапочка», «Спляча красуня»...)

А ось нас зустрічає герой однієї з казок, надамо йому слово!

(Виходить учень в костюмі Кота у чоботях.)

Кіт у чоботях

Я Кіт у чоботях —
Меткий і розумний —
Господаря з бідності вивів у «люди».
Тепер він не злидар,
Багатий став враз.
Господар мій —
це маркіз Карабас.

Учитель. А цю героїню люблять і знають всі. Просимо, Попелюшко, заспівай нам пісню!

(Попелюшка співає пісню «Добрий жук».)

Учитель. Автор цих казок Шарль Перро. А наступний наш герой прийшов із казки Антуана де Сент-Екзюпері. *(Виходить герой.)*

Маленький Принц

На моїй малесенькій планеті
Виросла троянда запашна.
Діти, вчіться в дружбі жити
На Землі, що в Всесвіті — одна!

Учитель. Це казка «Маленький принц».

— То ж в якій країні ми побували?

— Кого з героїв зустріли?

— Як називається столиця Франції? Грошова одиниця Франції — французький франк.

Зручніше сідайте, пісеньку співайте. *(Діти співають приспів пісні «Голубий вагон».)*

ДРУГА ЗУПИНКА

Учитель. Друга зупинка — Данія. Столиця Данії — місто Копенгаген. Грошова одиниця — датська крона.

(Учениця на карті світу розміщує прапорець, відшукує Данію, Копенгаген.)

Учитель. Нас вітають дві незнайомки. Хто ж вони?

Дюймовочка

Дівчинка маленька — героїня казки.
Відгадайте, хто я?
Думайте, будь ласка.
В квіточці я спала,
Вмилася росою.
Тож мене назвали
Дюймовочкою.

Снігова Королева

Не радійте літу,
Бо зів'януть квіти.
Ковдрою із снігу
Вкрию все навкруг.
Подивіться краще в мої очі, діти,
Стане серце з криги,
Й непотрібний друг!

Учитель. Усі впізнали Дюймовочку та Снігову королеву — героїв казок Андерсена — датського письменника.

— Встаньте, діти, на хвилинку,

Трішки зробимо розминку!

(Фізкультхвилинка, рухи відповідні до слів.)

Віє вітер нам в лице,

І гойдає деревце,

Вітерець все тихше,

Деревце все вище!

Учитель. По місцях! Водій — вперед! Нас чекає нове знайомство — Німеччина.

(Діти співають приспів пісні «Голубий вагон».)

ТРЕТЯ ЗУПИНКА

Учитель. Третя зупинка — місто Бонн. Німеччина. Всі ви, мабуть, чудово знаєте казки братів Якова та Вільгельма Грімм. З якої казки цей герой? (На сцену виходить Трубадур.)

Трубадур (співає)

Стане сонце над лісом,
Тільки це — не мені,
Адже я без принцеси
Жити не зможу, ні!
Що ж це сталося зі мною?
Хто ж це так поробив? —
В королівських палатах
Свій я спокій згубив.

Учитель. В якій країні побували ми? Кого з героїв казок зустріли? Як називається столиця цієї держави? *(Учень прикріплює на карті прапорець.)*

Грошова одиниця — німецька марка. Слова, які ми знаємо німецькою мовою: «фройндшафт» (дружба), «фріден» (мир).

— Нас запрошує водій полинати в долину мрій, сідайте зручніше, будь ласка, попереду — нова держава — і казка.

(Діти співають приспів пісні «Голубий вагон».)

ЧЕТВЕРТА ЗУПИНКА

Учитель. Зупинка четверта. Велика Британія. Столиця — місто Лондон *(учень прикріплює на карті прапорець)*.

Грошова одиниця — англійський фунт стерлінг. Подивіться, а хто ж це йде так рано-вранці стежиною?

(Заходить хлопчик в костюмі Вінні-Пуха.)

Вінні - Пух

Ми з П'ятачком куди йдемо —
велика таємниця.
Якщо дізнатись схоче хтось —
Це, мабуть, не здійсниться!

Учитель. Так, це Вінні-Пух — герой казки Алана Мілна «Вінні-Пух і всі-всі-всі». Добрий друг і ласун — ведмежатко. Пух покликав героя Кіплінга.

(Входить хлопчик Мауглі.)

Мауглі

Мое ім'я — «маленьке жабеня» —
дістав я в теплім вовчій лігві,
бо джунглі дикі — то моя сім'я:
Каа, Балу, Багіра.
Переміг я тигра!

Учитель. Де ми тільки що побували? Кого побачили? Їдьмо далі, по

місцях! Пісня хай нам скрасить шлях!

(Діти співають приспів пісні «Голубий вагон».)

П'ЯТА ЗУПИНКА

Учитель. Швеція. Столиця — місто Осло. Грошова одиниця — шведська крона.

(Учениця на карті знаходить Швецію, м. Осло, прикріплює прапорець.)

— Обережно, малюки, хтось летить чимдуж сюди. *(Входить хлопчик у костюмі Карлсона.)*

Карлсон

— Як добре мати мені на пузі кнопку,
й пропелер невеличкий на спині.
Я вихований, чемний, красивий і розумний.
Товстенький чоловічок.
Ви вірите мені?
Я у самім розквіті сил!

(Карлсон їсть ложкою із банки варення.)

Учитель. Це добрий друг Малюка з казки Астрід Ліндгрен «Карлсон, який живе на даху». Попрощаймося з Карлсоном, нас чекає автобус. Поїхали!

(Учні співають приспів пісні «Голубий вагон».)

ШОСТА ЗУПИНКА

Учитель. Знайдіть на карті країну, яка нагадує формою чобіток. Так, це Італія. Столиця — місто Рим.

(Учень на карті прикріплює прапорець — маленьку копію італійського прапора.) (Виходить хлопчик у костюмі Чіполіно.)

Чіполіно

Прийду на допомогу друзів,
Скуштує ворог кулачки й коліна.
Я чесний, справедливий і рішучий
Герой казковий — італійський Чіполіно.

Учитель. А тепер повертаймося додому!

— В яких державах ми побували?

— А їдемо в рідну Україну.

Дівчинка. Краю милішого, ріднішого як Україна — в світі нема. Слова солодшого, зручнішого, як Україна,— в світі нема.

Учитель. Наша держава відзначила — річницю своєї незалежності. Столиця — м. Київ. Грошова одиниця — гривня. *(Учень на карті прикріплює прапорець.)*

Казки всіх народів навчають добру, взаємодопомозі, дружбі. Наші українські казки гідні представити нашу державу в Європі, на рівні кращих казок світу. Нумо, назвемо їх.

(Учитель показує ілюстрації, учні називають казки: «Котигорошко», «Іван-побиван», «Кирило Кожум'яка», «Летючий корабель».)

Учитель. Нас вітає улюблений герой українських дитлахів!

(Входить хлопчик в костюмі Котигорошка.)

Котигорошко

Я — герой вкраїнських казочок,
Й хочу запитати в діточок:
— Чи знаєте ви, хто я — перед вами?
Розповім кількома словами:
Вітер котив горошинку до мами,
Пил, курява закрутились під ногами,
горошинку посадила мама на городі,
Виріс кущ великий. Отакий! Та й годі!
А на кущеві в стручку горошина
Засяяла, наче коштовна перлина.
Побіг я, діти, за тим горошком,
То й звати мене стали Котигорошком.

(Усі казкові персонажі стають в один ряд, в центрі — Котигорошко, розповідають по рядочку вірш «Найрідніша» М. Сингаївського.)

Батьківщино, земле рідна,
Земле сонячна і хлібна,
Ти навік у нас одна.
Ти, як мати, найрідніша,
Ти з дитинства наймиліша,
Ти і взимку найтепліша —
Наша отча сторона.

Учитель. Наша мандрівка закінчується. Вам ще рости і рости. І мандрувати по світу, дбати про добробут своєї Батьківщини. Україна має всі передумови, щоб стати в один ряд із європейськими державами.

ДІТИ: ЗЛОЧИН І КАРА

Обладнання: виставка нормативних документів; літератури з теми; «мікрофон», картки; Кримінальний кодекс України; плакати з висловлюваннями:

«Наскільки людина перемагає страх, настільки вона людина» (Т. Карлейль);

«У страху більше зла, ніж у самому предметі, якого бояться» (Цицерон);

«Великі нещастя не бувають тривалими, а дрібні не варті уваги» (Д.Леббок).

Учитель. «Героям» — чотирнадцять і п'ятнадцять. Як про це розповідають матеріали міліції, під виглядом перепису учнів, Галя і Люда обходили квартири у мікрорайоні. Результати цього «перепису» виявлялись дещо несподіваними для окремих квартирнаймачів: в однієї громадянки, наприклад, зник ручний годинник, що лежав на столику, в іншій квартирі — нова кофтинка, з третьої — теж деякі речі жіночого туалету. Звичайно, оперативні працівники міліції без особливих зусиль знайшли цих, з дозволу вказати, «прихильниць всеобучу» і ті речі, що зникли.

Дві звичайні дівчинки, з тих, яких називають «важкими». Обидві росли без батьків. Щоправда, у Галі є вітчим, але, мабуть, невідомо, що краще: з ним чи без нього. Все домашнє життя — це пиятики, скандали, бійки. Де тут мамі та вітчиму думати про дочку — хоч би розібратись у своїх справах. І поки батьки сварилися та розбиралися у своїх стосунках, дочка почала пропускати уроки в школі, іноді ночувала не вдома, а у подруг, заглибилась у світ власних переживань. Вона захопилася хлопцями в найгіршому розумінні цього слова. Почала приходити додому дуже пізно, а часом і зовсім не з'являлася.

У крадіжки Галя втяглася якось непомітно. Спочатку це були ручки, рукавички, дрібні гроші. На дрібниці ніхто не звертав уваги, а мама і вітчим на цілком виразні тривожні сигнали школи абсолютно не реагували — вони продовжували розбиратися у своїх стосунках. У дівчини з'явилась впевненість: їй усе сходить з рук! Крадіжка нового пальта з вішалки у школі. І знову мама не реагує, мовчить. Наполегливість школи і спроби організувати виховну роботу з Галею мама зустрічає мовчазним пручанням. Вона сприймає все як надмірну настирливість учителів. Якось приходять до школи із заявою на ім'я директора. У ній вона просить видати особову справу дочки у зв'язку з переїздом на нове місце проживання - в інше місто, до дядька. Документи видали. Але, як показала перевірка, Галя нікуди не переїхала, а з відома матері просто кинула школу та байдикувала. І як фінал — квартирні крадіжки разом із подругою. До речі, і у подружки майже така сама доля.

Учитель. І сьогодні, діти, на нашій виховній годині мені б хотілося поспілкуватися з вами на тему: «Діти: злочин і кара». І з'ясувати, хто винен в тому, що таке трапилося з дівчатами? Чи винні вони, і чи потрібно їх покарати за злочин?

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

(Діти по черзі дають відповіді.)

1. Яку відповідальність несуть батьки за виховання дітей?
2. Де і як виховується молодь?
3. Коли і чому набувають підлітки тих вад, що жахають дорослих і примушують їх замислюватися над питанням: що відбувається з дітьми, чому вони так різко змінили свою поведінку?

Учитель. Підліток і злочин... Нібито несумісні поняття. Проте статистика свідчить, у середовищі неповнолітніх рік у рік посилюється криміногенна напруженість. Є все: злісне хуліганство, бійки, грабежі, розбій, крадіжки, вбивства, гвалтування. Так що ж відбувається з нашими дітьми? Відбилися від рук? Потрапили в тенета злочинного світу? Чи вони просто такі, якими їх виховали батьки, усе суспільство?

На ці та інші питання ми сьогодні повинні спробувати дати відповідь.

Учитель. І відповіді будемо шукати з різних позицій: лікаря, психолога, юриста, представника громадськості. У кожного з вас на парті лежить картка з позначкою тієї групи, в якій ви будете сьогодні працювати.

Інтерактивна вправа «Знайди своїх»

(Діти діляться на групи.)

Завдання групам.

(Усі завдання написані на окремих аркушах.)

Психологи. Вчинок — елементарна клітина поведінки людини — являє собою односторонній, відносно завершений акт поведінки. Викликаний причиною зовні, прямою або опосередкованою, і проходить за певних обставин у конкретній ситуації.

Звичайно, вчинок від вчинку різниться. Одні вчинки в житті людей звичайні, інші — рівня подвигу. Але в будь-якому вчинкові, як в краплині води, відображається світ, проявляється характер людини, і будь-який вчинок залишає нехай менш помітний, але обов'язковий слід в особистості, яка його здійснила.

Дати відповіді на запитання:

1. Дитина здійснює той чи інший вчинок з певних причин, що спонукають її до цього. Які ж це причини?
2. Яка система правового виховання повинна бути у школі?

Юристи

Дати відповіді на запитання:

1. Що таке злочин?
2. Як застосовується виняткова міра покарання щодо неповнолітніх?
3. Де повнолітні відбувають покарання за скоєні злочини?
4. Яку ж кримінальну відповідальність несуть неповнолітні і за які злочини?

(Розглянути КК України).

Лікарі.

Дайте відповіді на запитання:

1. Як відомо, найбільш злочинів коїться під впливом алкоголю чи наркотиків. Як ви вважаєте, чому підлітки вживають спиртні напої? Як це відбивається на їхньому здоров'ї?

2. Неповнолітнім, щоб стати алкоголіками, достатньо вживати спиртні напої не менш одного разу на тиждень протягом лише одного року. Доза алкоголю може бути при цьому відносно невелика, всього 100 г горілки або 200-300 г міцного вина. Як ви вважаєте, які вчинки характеризують її алкогольну залежність?

3. Найбільше загрожує вживання алкогольних і наркотичних речовин дітям із так званої групи ризику. Які діти належать до групи ризику?

4. Що належить до наркотиків?

5. Куди направляють лікуватися неповнолітніх, які вживають наркотики?

Представники громадськості

Розгляньте ситуацію.

Як це часто трапляється з дітьми в найскладнішому – перехідному -віці, пригода почалася з малого - з невинної, на перший погляд, гри в «пера». Збиралися на старому подвір'ї. Там у самому центрі штабелів, рейок і ящиків, накритих зверху фанерою та картоном, хлопці влаштували свій «штаб». Ні дощ, ні сніг не проникають крізь надійний дах. Та й від очей старших сховатися можна. Розмовляли про переглянуті фільми, обмінювалися марками. До цього сховища і прийшов одного разу Юрко Сичов — нахабний хлопець років на два старший за інших. Спочатку переглядався, грав з хлопцями в шашки. Потім перейшов на «пера». Нарешті — витяг карти.

Сергій Колосов і не помітив, як опинився у Сича в боргу.

— Треба розраховуватись,— сказав той сердито і вимогливо, спіймавши Сергія біля виходу з школи.— Ти мені десятку винен.

— Поверну я тобі твою десятку,— насупився Колосов.

— Після дощичу в четвер,— присвиснув Сичов. І наблизившись до обличчя підлітка, відчеканив тоном, який не обіцяв нічого доброго: «Увечері не розрахаєшся — поговоримо по-іншому».

До вечора Сергій ходив сам не свій. Йому кілька разів хотілося кинутися до мами на роботу: вона чергувала в поліклініці. Але ніби якась невідома сила зупиняла підлітка: він боявся зробитися в очах друзів маминим синочком. Ось тоді-то і згадав Сергій, що мати гроші на продукти зберігає в скриньці для білизни. «Візьму десятку, може й не помітить»,— промайнула у підлітка думка. Перебравши кілька ключів, він відчинив скриньку. Грошей у ній не було. Але лежав годинник дядька Михайла, який нещодавно помер від тяжкої хвороби. Сергій машинально взяв годинник на долоню. «За чесну військову службу»,— прочитав він вигравіруваний на кришці напис. «За чесну...— зненацька для самого себе повторив він, і фарба сорому залила обличчя.— А я що роблю?» Зачинивши скриньку, він рішуче накинув на себе пальто і попростував до мами в поліклініку.

Дайте відповіді на запитання:

1. Поясніть, чому хлопець опинився на грані злочину.
2. Як, на вашу думку, повинна вчинити мама, почувши розповідь сина? (Звіт груп.)

Учитель. Ось і добігає кінця наша виховна година, на якій ми обговорювали важливі питання, що стосуються двох таких несумісних понять: дитина і злочин. Дійсно, пияцтво, алкоголізм, наркоманія — це обставини, які пов'язані зі злочинністю і правопорушенням. Адже більше половини всіх злочинів скоюється в стані сп'яніння, і хуліганство, і навмисні посягання на особу і майно теж вчинюються переважно особами в стані сп'яніння. І що найбільше жахає, так це те, що неповнолітні опиняються в цих тенетах.

І закінчити сьогоднішній урок мені хотілося б листом старшокласниці з м. Києва, яка опинилася вже за межею, коли потрібно нести кримінальну відповідальність. Ці слова, звернені до вас, її однолітків. Дівчина пише: «...Таких, як я, вже ніколи не переробиш, а ось ті, хто ще ніколи не ступав на цю стежину, себе не втрачайте. Придивіться до себе, допоможіть собі. І пам'ятайте, навколо вас є люди, яким ви не байдужі. Вони чекають на вас, щоб допомогти, подарувати любов, сподіваються на вашу відвертість і готові дати вам поради».

Тож давайте будемо дбати про себе. Адже майбутнє кожного з вас, саме у ваших руках.

ПРАВА РЕБЕНКА (ролевая игра)

Оборудование: Всеобщая декларация прав человека, раздаточный материал.

Условия игры:

Учащиеся делятся на две группы. (*Раздаются цветные квадратики, каждой группе свой цвет*). В каждой группе свой руководитель.

Ход игры

Ведущий. Права человека, рассматриваемые политико-правовое явление,— продукт новой и новейшей истории. Начало его можно датировать 1776 годом — годом принятия Вирджинского Билля о правах, прочерчивая далее линию его развития через Декларацию прав человека и гражданина (1789 г.), Декларацию прав трудящихся и эксплуатируемого народа (1918 г.) к Всеобщей декларации прав человека (1948 г.) и последующим документам.

Права человека, чтобы стать требованием, нормой и институтом политико-правовой организации общества, должны были вначале стать неотразимым притязанием и нормой морально-философского сознания. Идея прав человека очень глубока по содержанию, солидна по возрасту.

Уже в древнем мире возникает представление о существовании некой для всех людей системы норм человеческого общежития. В мифологическом сознании древних это представление выражается в мифологии космически-божественной правды-справедливости («маат» — у египтян, «рта» или «рита» — у индоариев, «дао» — в древнекитайской мифологии, «дике» — у греков). На протяжении всей истории человеческого общества этой проблеме уделялось огромное внимание.

Своеобразной декларацией прав является стихотворение великого Пушкина.

Чтец

Не дорого ценю я громкие права,
От коих не одна кружится голова.
Я не ропщу о том, что отказали боги
Мне в сладкой участи оспаривать налоги.
Все это, видите ль, слова, слова, слова.
Иные, лучшие, мне дороги права;
Иная, лучшая потребна мне свобода;
Зависеть от царя, зависеть от народа;
Не все ли нам равно? Бог с нами
Никому
Отчета не давать, себе лишь самому
Служить и угождать; для власти, для ливреи
Не гнуть ни совести, ни помыслов, ни шеи... —
Вот счастье! Вот права...

Ведущий. История идеи прав человека разрабатывалась,

усовершенствовалась, развивалась. В создании организации по правам человека участвовали многие страны. Усилия государств воплотились в Организации Объединение Наций, Устав которой вступил в силу 24 октября 1945 г.

Развитие в политической и правовой мысли общих идеалов о равных правах человека в наименьшей степени касалось прав ребенка. Именно эти проблемы решались на протяжении послевоенных лет.

Проблема охраны детства нашла свое отражение в Законе Украины «Об охране детства». Настоящий Закон представляет охрану детства в Украине как стратегический общенациональный приоритет в целях обеспечения реализации прав ребенка на жизнь, охрану здоровья, образования, социальную защиту и всестороннее развитие, устанавливает основные причины государственной политики в этой сфере.

Ведущий. На рассмотрение группам выносятся две ситуации.

1-я группа, ситуация следующая: «Поступило заявление от представителей школы об издевательствах родителей над своим ребенком (избивают, не пускают в школу, заставляют попрошайничать)».

Представители:

1. Служба по делам несовершеннолетних.
2. Учителя.
3. Представители общественности.
4. Представители милиции.
5. Ребенок и родители.

Примерное рассмотрение ситуации.

Представитель службы по делам несовершеннолетних. Уважаемые господа, хочу напомнить вам о Законе, о правах ребенка и обязанностях родителей. Законодательство об охране детства основывается на Конституции Украины (№ 254/к/96-ВР), Конституции ООН о правах ребенка (№ 995-021), международных договорах, согласие на обязательность которых дано Верховной Радой Украины, и состоит из настоящего Закона, а также иных нормативно-правовых актов, регулирующих общественное отношение к этой сфере.

Учитель. Хотелось бы добавить, что задачей законодательства об охране детства является расширение социально-правовых гарантий детей, обеспечение физического, интеллектуального, культурного развития ребенка. Но о каком развитии может идти речь, если ребенок пропускает занятия, приходит в школу, не выучив уроки, одет небрежно. Родители в школу не приходят, воспитанием сына не занимаются.

Представитель милиции. Этот мальчик уже несколько раз задерживался в тот момент, когда в переходе просил у граждан деньги. В разговоре со мной он сказал, что его принуждают попрошайничать его родители. А в Законе «О правах ребенка» мы находим в статье 12 следующую запись: «Воспитание в семье является первоосновой развития личности ребенка. На родителей возлагается ответственность за воспитание, обучение и развитие ребенка. Родители обязаны воспитывать ребенка, заботиться о его

развитии, обучении, создавать надлежащие условия для развития его природных способностей, уважать достоинство ребенка...».

Представитель общественности. О каком уважении достоинства ребенка может идти речь, если родители избивают своего ребенка; ругая его, они употребляют такие слова, которые ребенок и знать не должен. Мы живем на одной площадке и видим, что мальчик часто бывает голоден.

Представитель службы по делам несовершеннолетних. Скажи нам, всё, что говорили люди о твоей жизни, ты подтверждаешь?

Мальчик. Да!

Представитель службы по делам несовершеннолетних. Ну, тогда нам остается только ходатайствовать перед высшими инстанциями о лишении родительских прав, т. к. именно родители несут ответственность за нарушение прав и ограничение законных интересов ребенка за охрану здоровья, физическое и духовное развитие, обучение, неисполнение и уклонение от исполнения родительских обязанностей в соответствии с законом, однако лишение родительских прав не освобождает родителей от обязанности содержать детей.

II ситуация

Поступило заявление о недостойном поведении подростка в школе и за ее пределами.

Представители:

1. Учителя.
2. Служба по делам несовершеннолетних.
3. Учащиеся.
4. Подросток.
5. Представитель милиции.

Примерное рассмотрение ситуации.

Представитель службы по делам несовершеннолетних. Законом Украины предусмотрено, что права ребенка, подростка охраняются государством. Все дети на территории Украины имеют равные права и свободы, определенные Законом и иными нормативно-правовыми актами. Так же мы находим, что главное — это обеспечение надлежащих условий для охраны здоровья, обучения, воспитания, физического, психического, социального, духовного и интеллектуального развития детей и, конечно, подростков, их социально-психологической адаптации и активной жизнедеятельности, роста в семейном окружении в атмосфере мира, достоинства, взаимоуважения и равенства. Ответ на вопрос: «Соблюдаются ли твои права в школе и семье?».

Подросток. Да, соблюдаются. Но иногда родители не пускают гулять, выключают телевизор.

— В каких условиях?

— Если я получаю в школе низкие баллы.

— То есть, в том случае, когда ты забываешь о своих обязанностях.

А ты знаешь свои обязанности?

— Знаю.

— Что ты должен?

— Я должен учиться, не пропускать занятия. Но я ведь имею право и погулять. Я свободный человек.

Представитель милиции. Да свободный. Но кроме прав, у тебя есть обязанности. Этот ученик уже дважды задерживался в нетрезвом виде. Он объясняет, что пил только пиво. Хотя был изрядно пьян. К своим обязанностям добавь еще, что ты должен достойно себя вести. А о каком достоинстве может идти речь, если ты употребляешь нецензурные слова? Мне хотелось бы, чтобы классный руководитель дал полную характеристику учащемуся и его действия.

Классный руководитель. В статье 20 Закона «О правах ребенка» говорится о том, что государство, с целью содействия социальному, духовному, моральному благополучию, всестороннему здоровому развитию ребенка, обеспечивает ему доступ к национальным, духовным и историческим ценностям, достижениям мировой культуры путем представления возможности пользоваться библиотечными фондами, выставочными залами, музеями. Но учащийся этим богатством пользоваться не хочет. В библиотеке он не записан, в музей не пошел. За истекший период он пропустил 275 уроков, что, конечно, сказалось на его успеваемости. Он постоянно опаздывает на уроки, курит. Я обращалась за помощью к родителям, но мама только руками разводит, в школу она приходит только по вызову, да и то не всегда. Воспитанием сына родителя не занимаются.

Представитель общественности. Могу добавить, что парень груб. Он груб и жесток. Я видел, как он побил ребенка, который не хотел отдать ему свои 25 копеек.

Представитель службы по делам несовершеннолетних. Картина ясна. Ты усвоил Закон о правах, но совершенно не выполняешь своих обязанностей. И это даст нам право поставить тебя на учет в инспекцию по делам несовершеннолетних. А чтобы родителям напомнить об их обязанностях по воспитанию сына, я предлагаю оштрафовать их на 200 гривен. Пусть это послужит примером и для других учащихся, которые не хотят выполнять свои обязанности.

Подведение итогов

Беседа с классом.

— Что собой представляет Всеобщая Декларация прав человека?

— Когда она была выработана?

— Какими правами пользуется каждый ребенок?

— Где записаны права ребенка?

— Кроме прав, что еще должен знать каждый?

— В чем заключаются ваши обязанности?

Ведущий. Наше мероприятие подошло к концу. Я уверена, что многие извлекли для себя много полезного и смогут не только отстаивать законные права, но и внимательно относиться к обязанностям. Спасибо за внимание.

РОЛЬ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У ЗАХИСТІ ПРАВ ДИТИНИ

Мета: З'ясувати поняття «права людини», «права дитини», «самоврядування» і «роль учнівського самоврядування у захисті прав дитини»; познайомити з документами, які захищають права людини, дитини, учня; розвивати навички аналізу життєвих ситуацій, уміння доводити власну думку, працювати в групі; виховувати почуття відповідальності.

Обладнання: плакат із силуетом дитини, картки з термінами, плакати «Права дитини», картки з життєвими ситуаціями, Конвенція прав дитини, Конституція України, Статут школи, Закон України «Про освіту».

I. Організаційний момент

II. Повідомлення теми заняття

III. Розкриття теми

1. Словникова робота.

Кожен з нас завжди пов'язаний з іншими людьми: батьками, рідними, друзями, знайомими. Разом з тим усі хочуть бути здоровими, щасливими, коханими, потрібними комусь. Більшість людей шукають дружби, відчують ринь, потребують захисту, безпеки та впевненості. Тому люди повинні поважати один одного і не шкодити тим, хто їх оточує. У 1948 році всесвітня Організація Об'єднаних Націй ухвалила Загальну декларацію прав людини.

Декларація — документ, у якому проголошено певні принципи та положення.

Права людини — можливості людини мати певні матеріальні, культурні і духовні блага, необхідні їй для нормального життя і розвитку.

У Загальній декларації прав людини проголошено, що кожна людина має право:

- на життя, на свободу, гуманне поводження з боку інших;
- на участь в управлінні своєю країною, на вільний доступ до інформації, на свободу думки і переконань;
- на працю, освіту, вільний час і медичну допомогу;
- на участь у культурному житті.

— У якому документі ще записані права людини?

— Якими ж є права дитини?

В цілому вони такі ж самі, але діти частіше відчують образу та несправедливість, бо є слабшими і беззахиснішими. Тому у 1989 році ООН було ухвалено міжнародну Конвенцію про права дитини. Цей договір підписала і Україна 27 вересня 1991 року.

Конвенція — це договір між державами з якогось питання.

Права дитини — спеціальні можливості, необхідні людині віком до 18 років для життя і досягнення зрілості.

Кожна дитина, незалежно від раси, статі, мови, релігії, національності, стану здоров'я має рівні права з усіма іншими дітьми. Перелік прав, визнаних для дитини в Конвенції, охоплює права громадянські, соціальні, культурні,

політичні. Немає прав економічних, бо визнано, що дитина повинна вчитися, а не працювати.

2. З'ясування прав школяра.

— Скажіть, а є у вас якісь права як в учнів?

— А чи є якийсь документ, що підтверджує і слова? (Так, це Статут школи)

Робота в групах

Випишіть основні права дитини, які згадуються в Конвенції про права дитини, права людини з Конституції України та права учнів із Статуту школи.

3. Аналіз життєвих ситуацій.

Які права дитини порушуються ?

Марійка дуже хотіла бути старостою класу, але Ірина Сергіївна відповіла, що вона учениця тиха, не авторитетна і тому буде відповідальною за збереження підручників у класі.

Сергійко постійно порушував поведінку на уроці, і Марійка зробила йому зауваження. Хлопчик штовхнув дівчинку і розкидав її речі по класу.

Коли Марійка відповідає на уроках, Оленка весь час її перебиває, викрикує свої думки і міркування.

Метод «Прес»

— До кого чи куди можна звернутися Марійці за допомогою?

— А самі учні можуть допомогти учениці? Як?

4. Рефлексія.

Згадайте ситуації із життя класу, в яких простежується зв'язок між самоврядуванням та захистом прав людини.

— Яку роль відіграє самоврядування у захисті прав дитини?

IV. Підбиття підсумків

Гра «Багаж, смітник»

У кожного з вас на парті по 2 аркуші паперу жовтого і рожевого кольору. На дошці — зображення жовтої валізи і рожевої урни. Запишіть на папірці, що ви сьогодні запам'ятали, про що ви дізналися чи що сподобалось і ви хотіли б взяти ці знання із собою в багаж. На рожевому напишіть, що не зрозуміли або вважаєте, що ці знання вам не потрібні, і викиньте їх в урну.